

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет/інститут економічний

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Аналіз фінансових ринків

Освітня програма Економіка

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Аналіз фінансових ринків
Викладач (-і)	д.е.н., проф. Буртняк І.В.
Контактний телефон викладача	+38(097)9862632
Е-mail викладача	ivan.burtnyak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Відповідно до основних тенденцій світового економічного розвитку, в нинішніх умовах значно посилюється значення розвитку фондового ринку як одного із каталізаторів інституційних змін в функціональних, галузевих і регіональних територіальних сферах, які утворюють єдину економічну систему. Реформування економіки України, зміна механізмів господарювання вимагають ефективних методів дослідження процесів, які відбуваються на фондовому ринку</p> <p>Фінансовий ринок — складова фінансової системи держави. За своєю суттю це механізм перерозподілу фінансових ресурсів між окремими суб'єктами підприємницької діяльності, державою і населенням, між учасниками бюджетного процесу, деякими міжнародними фінансовими інститутами. Фінансовий ринок може успішно розвиватися і функціонувати лише в ринкових умовах.</p> <p>Об'єктами відносин на фінансовому ринку є грошово-кредитні ресурси, цінні папери та фінансові послуги, суб'єктами відносин — держава, підприємства різних форм власності, окремі громадяни.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою цієї навчальної дисципліни є формування комплексного розуміння системи взаємозв'язків у фінансовій сфері щодо оцінки явищ та процесів, що відбуваються у кредитно-фінансовій сфері, у нерозривному зв'язку з їх кількісними та якісними характеристиками, та виявлення основної тенденції та закономірності їх розвитку.</p> <p>Цілі. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> основні механізми взаємодії держави, та фінансових інститутів, підприємств і організацій на фінансових ринках; основні поняття, показники та аналіз фондового ринку; основні поняття, показники та методи оцінки ринкової вартості цінних паперів; основні поняття, показники та методи аналізу інвестиційної привабливості фінансових інструментів; основні поняття, показники та аналіз валютного ринку; основні поняття, показники та аналіз грошового ринку; основні поняття, показники та оцінка ринку банківських позик; основні поняття фундаментального та технічного аналізу фінансових ринків. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Результати навчання:</p> <p>8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.</p> <p>19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.</p>	

Компетентності:

ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу - 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні	14
Самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
6	051 Економіка	III	Цикл загальної підготовки Вибіркові дисципліни

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Літерату ра	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці.</p> <p>1.1. Фінансовий ринок як економічний простір, на якому формуються відносини купівлі-продажу фінансових фондів. Місце фінансового ринку у фінансовій системі.</p> <p>1.2. Структура фінансового ринку: фондовий ринок, грошовий ринок, ринок банківських позичок.</p> <p>Суб'єкти відносин — учасники фінансового ринку: держава, емітенти, інвестори, фінансові посередники.</p> <p>1.3. Фінансові інструменти ринку - цінні папери, їх економічна та правова природа. Цінний папір - фінансова вимога. Цінний папір - носій майнових та інших прав інвестора. Процес сек'юритизації, його значення для фінансового ринку.</p> <p>Впровадження комп'ютеризованих рахунків дебіторів і кредиторів ринку.</p>	Лекція, практичне заняття	Основна: [1; 2]. Додатков а: [8; 9]	Опрацюва ти лекційний матеріал, підготуват ися до практично го заняття	0,1	До наступного заняття за розкладом

<p>Електронні цінні папери. 1.4. Рівняння балансу руху фондів в економіці. Рух фінансових потоків в економіці. Звіт про рух фінансових фондів та їх використання. Матриця фінансових фондів. 1.5. Заощадження та інвестиції. Постачальники заощаджень, використання заощаджень, інвестори.</p>					
<p>Тема 2. Законодавче регулювання фінансового ринку. 2.1. Розвиток законодавчого регулювання фінансового ринку в країнах з розвинутою ринковою економікою (на прикладі США та Великобританії). Міжнародні стандарти регулювання фінансового ринку. 2.2. Основи правового регулювання фінансового ринку в Україні. Правові норми регулювання фінансового ринку і розвитку його інфраструктури. 2.3. Правове регулювання фондового ринку в Україні. Стратегія розвитку фондового ринку. Правові норми захисту майнових прав інвесторів. Права та обов'язки інституційних інвесторів. 2.4. Забезпечення відкритості, прозорості інформації про емітента. Захист прав емітента..</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>Основна: [1; 2]. Додатков а: [6]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, розв'язати задачі</p>	<p>0,1</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
<p>Тема 3. Поняття та класифікація фінансового посередництва. 1.1. Поняття інфраструктури фінансового ринку, її склад. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку. Система інфраструктури фінансового ринку в Україні. Професійна діяльність на ринку цінних паперів. 1.2. Технологія торгівлі цінними паперами. Техніка проведення аукціонів. Види аукціонів. Біржовий та позабіржовий обіг цінних паперів. Фінансові інститути</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>Основна: [1 – 3]. Додатков а: [7]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, Пройти тестування до теми</p>	<p>0,1</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>

<p>як посередники між суб'єктами фінансового ринку. Значення фінансового посередництва: деномінація заощаджень, приймання ризику неповернення виданої позички та виплати процентів, інформаційне забезпечення, консолідація ризиків та ефект росту масштабів угод.</p> <p>1.3. Роль комерційних банків як посередників. Депозитні небанківські інститути. Кредитні спілки. Ощадні інститути. Страхові компанії. Інвестиційні компанії та фонди. Пенсійні фонди, перспективи їх розвитку в Україні. Брокери та дилери по цінних паперах. Фонди грошового ринку. Фінансові компанії. Активи та пасиви фінансових посередників, їх управління. Нетто — процентна маржа. Чисті активи</p>					
<p>Тема 4. . Процентні ставки та їх структура.</p> <p>4.1. Відсоток за кредит.</p> <p>4.2. Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів.</p> <p>4.3. Практичне застосування концепції вартості грошей у часі..</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>Основна: [1; 4; 5]. Додатков а: [8; 9]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття</p>	<p>0,1</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
<p>Тема 5. Ризик та ціна капіталу.</p> <p>5.1. Ціноутворення на фінансовому ринку. Ціна кредиту — процент. Структура процентних ставок фінансового ринку. Дохід і ризик цінного папера. Теорії структури процентних ставок (неупередженого очікування, переваги ліквідності, сегментації ринку).</p> <p>5.2. Теорія Г. Марковіца вибір раціонального (ефективного) портфеля, що забезпечує отримання очікуваного доходу за мінімального ризику. Виокремлення з обігу цінних паперів цінного папера без ризику.</p> <p>5.3. Теорія В. Шарпа Поділ</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>Основна: [1; 4; 5]. Додатков а: [8; 9]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття</p>	<p>0,1</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>

<p>ризик на систематичний і несистематичний. Ефективний портфель — ринковий. 5.4. Модель оцінки капітальних активів (МОКА) та її фінансове значення. Можливості застосування МОКА в Україні. 5.5. Модель арбітражного ціноутворення. Теорія ефективності фінансового ринку Є. Фама. Сучасна критика теорії..</p>					
<p>Тема 6. Ринок похідних цінних паперів. 6.1. Причини появи та розвитку ринку похідних цінних паперів. Хеджування. Види фінансових похідних цінних паперів, їх особливості. Форвардні контракти та їх особливості. 6.2. Поняття відкритої позиції, довгої та короткої позиції. Ф'ючерсні контракти, їх значення, види: короткостроковий процентний ф'ючерс, довгостроковий процентний ф'ючерс, ф'ючерсні контракти на казначейський вексель та індекс. Ф'ючерсні біржі. Роль розрахункової палати біржі. Маржовий рахунок, початкова та варіаційна маржа. Ф'ючерсна ціна. Базис. 6.3. Опціони та їх особливості. Нерівномірний розподіл ризику між продавцем і покупцем опціону. Американський та західноєвропейський види опціонів. Опціон на купівлю фінансового активу, на продаж фінансового активу. 6.4. Модель Блека-Шоулса для опціону на продаж. Опціони на акції, облігації, індекси, ф'ючерсні контракти, валюту. Контракти своп. Процентні свопи. Валютні свопи. Банківський ринок своп, його особливості. Варанти, права власників. Частки в пулах та взаємних фондах 6.5. Створення нових</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>Основна: [1; 2]. Додатков а: [7; 8]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття</p>	<p>0,1</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>

фінансових інструментів (продуктів). Комбінація опціонів. Стелажна угода. Стренг. Стреп. Стріп. Спред.					
<p>Тема 7. Грошовий ринок і ринок банківських позичок.</p> <p>7.1 Грошовий ринок і ринок банківських позичок як складові фінансового ринку, їх взаємозв'язок і взаємообумовленість. Особливість грошового ринку як ринку високоліквідних фінансових активів, короткострокових цінних паперів. Особливість ринку банківських позичок як ринку короткострокових і середньострокових позичок для фінансування оборотного (працюючого) капіталу.</p> <p>7.2. Суб'єкти грошового ринку та ринку банківських позичок: держава (міністерство фінансів та центральний банк), комерційні банки та депозитарні небанківські інститути, господарські одиниці всіх форм власності, фінансові посередники — дилери по державних цінних паперах,</p> <p>7,3. Функції грошового ринку. Забезпечення руху короткострокових ліквідних фінансових потоків, купівлі-продажу грошей як засобів платежу. Забезпечення касового виконання державного бюджету.</p> <p>7.4. Інструменти грошового ринку. Вексель — дисконтний фінансовий інструмент. Казначейські векселі, їх особливості та значення для грошового ринку.</p>	Лекція, практичне заняття	Основна: [1 – 3; 5]. Додатков а: [7]	Опрацюва ти лекційний матеріал, пройти тестування до попередніх тем	0,1	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 8. Валютний ринок.</p> <p>8.1 Поняття валюти, курс валюти, котирування іноземної валюти.</p> <p>8.2 Класифікації валютних ринків за різноманітними чинниками. Взаємовідносини між учасниками валютного</p>	Лекція, практичне заняття	Основна: [1; 2; 5]. Додатков а: [6]	Опрацюва ти лекційний матеріал, пройти тестування до попередніх	0,2	До наступного заняття за розкладом

<p>сегменту фінансового ринку. Конверсійні операції на валютному ринку. 8.3. Ринок операцій СПОТ. Операції на форвардному ринку. Валютні ф'ючерси. Валютні опціони. Операції СВОП. 8.4. Валютний арбітраж. Ризик потенційних збитків від зміни обмінних курсів. Конверсійні операції..</p>			тем		
Підсумкове практичне заняття	Практичне заняття		Підготуватись до контрольної роботи	0,1	Згідно розкладу

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>100 бальна – 100 балів протягом семестру; “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності в розв'язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна її мета – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (20 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (30 балів); – оцінка за контрольну роботу (30 балів); – оцінка за самостійну роботу (20 балів).

7. Політика курсу

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень,

відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно до вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

8. Рекомендована література

Основна

1. Азаренкова Г. Основні тенденції розвитку фондового ринку в посткризовий період / Г. Азаренкова, І. Шкодін // Вісник Національного банку України. – Лютий, 2012. – № 2 (192). – С. 3-7.
2. Базилевич В.Д., Фондовий ринок. за ред. В.Д.Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Знання, 2015. – 621 с.
3. Буртняк І.В. Моделювання процесів розвитку фондового ринку: монографія / І.В. Буртняк, І.С. Благун. – Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2011. –155 с.
4. Буртняк І. В. Моделі поведінки волатильності фінансових інструментів фондових ринків: монографія. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018. – 287 с.
5. Буртняк І.В. Оцінка і прогнозування динаміки показників фондового ринку / І.В. Буртняк, І.С. Благун. // Современные проблемы моделирования социально-экономических систем: Монография.– Х.: ИД «ИНЖЕК», 2009. – С. 135-150.

Додаткова

6. Буртняк І.В. Ретроспективний аналіз фондового ринку / І. В. Буртняк, Г.П. Малицька // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – Івано– Франківськ, 2010. – Т. 1. Вип. 6. – С. 175-181.
7. Загорський В.С. Ринок цінних паперів.-Львів: Льв.комерц. акад., 2010. – 171 с.
8. Мозговий О.М. Фондовий ринок. – К. : КНЕУ, 2013. – 537 с.
9. Медрул О.Г. Ринок цінних паперів. – К. : КНЕУ, 2012. – 152 с.
10. Шелудько В.М. Фінансовий ринок / В.М. Шелудько. Підручник – К.: «Знання», 2006. – 535 с.

Викладач

Буртняк І.В.